

Техкарта

Чинчийэр дьарык кэнспиэгэ.

Орто бөлөх

Иитээччи: Томская А. А.

2025 сыл

Дьарык аата: «Дьиктилээх уу»

Бөлөх: Орто бөлөх

Үлэ көрүнгэ: Чинчийэр үлэ

Сыала: Оҕо уу хаачыстыбаларын кэтээн көрөн, үөрэтэн билиэн - көрүүн баҕарар дьөбүрун чинэтии.

Соруктар:

Үөрэтэр:

- уу дьайыытын оҕолорго билиһиннэрии (сыта суох, амтана суох, убаҕас, өнгө суох).

Сайыннарар:

- оҕо бастакы опыт онорорун сайыннарыы.

- оҕо санатын, толкуйдуур дьөбүрун, интэриэһин сайыннарыы.

- уу тыынар тыыннаахха суолтатын быһаарыы.

Иитэр

- бөлөбүнэн сатаан үлэлири, көмөлөһүүнү иитии.

- ууну харыстыырга үөрэтии.

Тыл байыты: Убаҕас, дьэнкир, сыта суох.

Туттуллар матырыйааллар: магнитофон, оонньуур таммах, оҕо ахсаанынан ыстакааннар, тэриэлкэлэр, губкалар, салфеткалар, үүт, таастар, уу хаачыстыбатын быһаарар бэлиэлэр, хартыыналар, уу.

Дъарык хаамыгта:

- Оџолоор, бүгүн биһиэхэ ыалдьыттар кэлбиттэр. Онтон биһи билэбит: «Саамай муударай уонна боростуой этиини: Көрсө түһээт - үтүө күнүнэн» - диибит.

*Төгүрүйдэ туруоххайыг!
Бэйэ-бэйэбитигэр үтүө күнүнэн диэххэйи!
Үтүө күнүнэн, үтүө күнүнэн!
Бары үөрдэхпитинэ -
Үтүө күн сабаланыа!!!
Бары дъарыкка бэлэммит.
Бары олус кыһаллыахпыт.*

- Оџолоор, мин сарсыарда эһиэхэ кэлэн иһэн кими көрсүбүтүм буолуой? (*Таммабы таһаарар*) Таммахчааны.

Таммахчаан хомойбут, ытаабыт. Онтон этэр миэхэ: - Оџолор кырааны сабалларын умнубуттар, ол иһин таммахчааннар бары куоппуттар.

- Ону мин эттим: - биһиэхэ оннук оџолор суохтар ээ!

Ууну мээндэ ыыппаппыт

Ууну биһи харыстыыбыт! - дии, оџолоор!

Таммахчаан эһиэхэ хаалан, уу туһунан төһө билэргитин истиэн баџарар.

- Оџолоор, ким билэрий, ууну ханна көрсүөххэ сөбүй? (*күөлгэ, өрүскэ, муораџа*) -

- Уу туһунан тугу билэбитий?

Кини баар барытыгар
Чалбахха, муораџа, өрүскэ
Уонна уу кырааныгар
Тонноџуна муус буолар
Ойуурга туман буолан устар
Плитаџа оргуйар
Чааньыктан паар буолан
Кинитэ суох сууммаппыт,
Аһабаппыт, утахпыт хаммат!
Кинитэ суох сатаммаппыт!

Оџолоор, уу биһиэхэ туохха нааданый?

- Сибэккигэ тоџо уу кутабыт?

- Балыктарга онтон уу тоџо нааданый? (*кинилэр онно олодоллор - уу кинилэр дьиилэрэ*)

Маладьыастар, уу туһунан элбэџи билэр эбиккит.

Билигин Таммахчаан эһиэхэ уу араас дъайыытын (хаачыстыбатын) биһиннэриэн баџарар уонна эһигини “Научнай лабораториятыгар” ынырар.

Опытно - экспериментальной

Оџолоор, лабораторияџа үлэлиир дьону туох диэн ааттыылларый? Биһи эмиэ билигин учуонай буолуохпут уонна опыт оноруохпут.

Опыт 1: Уу - убаџас

Энйги иннигитигэр икки ысиакаан баар. Биирэ кураанах, бииригэр туох баарый? (уу)
Аа - дьуо ылан биир ыстакаантан ылан биир ыстакаанна кутуоххайын эрэ. Уубут биир ыстакаантан биир ыстакаанна түһэр дуо? Тоҕо?

Оҕолоор түмүк онороллор: Уу убаҕас ол иһин түһэр.

Өйдөөн хааларгыт курдук мин бэлиэ онордум. Ол аата бу бэлиэ тугу көрдөрөрүй, оҕолоор? (уу убаҕас) уу убаҕас буолан, биир иһиттэн биир иһиккэ кутуоххутун сөп эбит.

Опыт 2: “Уу сыта суох”

Иитээччи: - Оҕолоор, билигин ыстакааннаах уубутун ылан сыттаан көрүүххэин эрэ. Сыт кэлэр дуо?

Ууттан туох да сыт кэлбэт, ол аата кини сыта суох эбит. Ону маннык бэлиэтиэхпит. Бу бэлиэ тугу көрдөрөр диэтибит? (уу - сыта суох)

Опыт 3: “Уу амтана суох”

Аны билигин бары трубкабытын ылан амсайан көрүүххэ. Уу хайдаҕый? Сөп, уу амтана суох. Биһиги өссө уу биир дьайыытын, хаачыстыбатын биллибит. Уу хайдах эбитий?

Опыт 4: “Уу өнгө суох”

- Оҕолоор, биһиги уу убаҕас, сыта суох, амтана суох диэн биллибит. Онтон уу хайдах өнгөөҕө буолуой?

Билигин ону билиэхпит. (Уулаах уонна үүттээх ыстакааннар)

Бу үүт хайдах өнгөөҕүй? Онтон ууну манан диэхпитин сөп дуо?

- Мин билигин эһиэхэ фокус көрдөрүөм, харахпытын бары симтибит эрэ. (Ыстакааннарга таас угуллар)

Харахпытын арыйдьыт. Дьэ, таайын эрэ, үүттээх ыстакаанна тугу укпутум буолуой? Онтон уулаах ыстакаанна? Эһиги санааҕытыгар, үүттээх ыстакаанна таас тоҕо көстүбэтэ буолуой, онтон уулаах ыстакаанна көстөрүй?

Билигин бээбит онорон көрүн эрэ. Тугу көрдүгүт? Үүттээх ыстакаанна? Уулаах ыстакаанна? Ол аата уубут өнгө суох эбит. (Бэлиэ ыйыыр) Оччоҕо бу бэлиэ тугу көрдөрөр эбитий? (Уу өнгө суох диэн)

Оҕолоор, билигин сынньана таарыйа хамсаныахпыт.

Физминутка: “Былыт”

Оҕолоор, онтон ардах хантан түһэрэ буолуой? (Халлаантан, былыттан).

Онтон былытка хайдах баар буоларый? Билиэххитин баҕарагыт дуо?

Биһиэхэ остуолга губкалар бааллар. Бу биһиги былыттарбыт буолуохтара.

Илиибитигэр ылан тутан көрүүбүн эрэ, хайдах эбитий? (чэпчэки уонна кураанах) Тоҕо диэтэр кинилэргэ биир да таммах, уу суох. Онтон бу тэриэлкэлэрбитигэр - күөллэр, муоралар уонна океаннар кинилэртэн былыттар таммахтары хаһаанар.

Былыттарбытын ууга угабыт, былыттарбыт туоланнар үөһэ тахсаллар. Көрүн эрэ, былыттарбытыгар элбэх таммахтар мустан хайдах буолтуй? (ыарахан уонна инчэбэй) Онтон өссө былытка таммахтары мунньуохха, былыппыт үөһэ тахсан эмиэ ардах түстэ. Ардахпыт хайдаҕый? (Күүстээх)

Саамай сөп, итинник ардах курулас самыыр дэнэр. Дьэ, бу маннык таммахтар былытка мусталлар, онтон былыт аһара туоллаҕына, таммахтар былыттан куотан сиргэ ардах буолан түһэллэр эбит.

Бу биһиги таммахпыт эмиэ итинник биһиэхэ кэлэн түспүт.

Былыттарбытын остуолга ууран баран салфетканнан илиибитин соттобут.

Биир фокус көрдөрүөм, бу кураанах ыстакаанга, кураанах салфетканы угабын уонна бу ыстакааны ууга угабын. Дьэ, эрэ көрүн эрэ салфеткабыт илийбит дуо? (Суох) Тоҕо илийбэтэҕин аныгыскы опыт оноргутугар билиэххит.

Түмүк:

Биһиги бүгүҥнү лабораторияҕа үлэбит түмүктэннэ.

Чэ, эрэ уу ханнык хаачыстыбаларын бүгүн биллибит?

1. Уу - убаҕас
2. Уу - сыта суох
3. Уу - амтана суох
4. Уу - өнө суох

Маладьыастар, наһаа болҕомтолоох, билиэн көрүүн баҕалаах оҕолор эбиккит, бары наһаа үчүгэйдик опыт онордугут, соруудахтары толордугут. Таммахчаан эмиэ эһиэхэ махтанар.

- Манан биһиги дьарыкпытын түмүктүүбүт.
- Көрсүөххэ диэри!